

Klein Hamersveld Leusden

natuurtoets

colofon

12 juni 2015

- tekst	dr. A.J.M. Schenkeveld
- productie	bureau Schenkeveld
Visstraat 1, 4101 AC Culemborg
Telefoon: 0345- 534245, E: 06-28307831
Email: bramschenkeveld@ziggo.nl
- opdrachtgever	Bloemendaal Vastgoed B.V., Leusden
- contactpersoon	Roel van Veen van buRO, Amersfoort

inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Methode.....	5
3	Gebiedsbeschrijving	5
4	Flora en fauna	5
	<i>Flora en vegetatie</i>	5
	<i>Vogels</i>	6
	<i>Zoogdieren</i>	6
	<i>Vissen, amfibieën en reptielen</i>	7
	<i>Ongewervelde dieren</i>	7
	<i>Conclusie</i>	7
5	Ingreep	7
	<i>Initiatief</i>	7
	<i>Effecten</i>	8
6	Conclusie.....	9

1 Inleiding

Initiatief

Er bestaat een initiatief om op het perceel van de oude burgemeesterswoning Klein Hamersveld aan de Burgemeester de Beaufortweg 61 te Leusden twee nieuwe woningen te bouwen. Hiervoor zijn het oude koetshuis en een deel van de beplanting verwijderd. De oude woning wordt gerestaureerd en houdt zijn woonbestemming.

Ligging

Het perceel ligt aan de Burgemeester de Beaufortweg, voorheen de Heiligenbergerweg, die Hamersveld met Amersfoort verbond. Hamersveld werd Leusden, een groeikern bij Amersfoort, en de oude burgemeesterwoning raakte vanaf 1960 omringd door een zee van eensgezinswoningen. De betreffende kavel is ca. 20 are groot. In het midden hiervan staat de oude woning. Deze is rondom begroeid met ruigte en uitgegroeide (sier)beplanting (bomen en struiken).

figuur 1: ligging plangebied op topografische ondergrond

Planologisch kader

De nieuwe woningen passen niet in het bestemmingsplan. De gemeente Leusden heeft daarom om een nieuw bestemmingsplan gevraagd. Ten behoeve hiervan wordt door buRO, bureau voor ruimtelijke ordening en advies te Amersfoort een nieuw plan met toelichting opgesteld. Hierin is ook aandacht voor het aspect natuur. Volgens de huidige wetgeving moet elke ruimtelijke ingreep getoetst worden aan de Flora- en faunawet (F&f-wet), de Natuurbeschermingswet en overig relevant natuurbeleid.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt sedert 2002 de bescherming van een groot aantal planten- en diersoorten. Bij een ruimtelijke ingreep moet voor handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving bij de gemeente een vergunning worden aangevraagd. Deze vergunning is onderdeel van de omgevingsvergunning. De onderzoeksplicht rust bij de initiatiefnemer. Als uit het onderzoek blijkt dat er schade optreedt moet de gemeente om de vergunning te kunnen verlenen een verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) bij het ministerie EZ ophalen. Er worden 3 categorieën van bescherming (en daarmee toetsingskader) onderscheiden: streng beschermd – beschermd - algemeen. Om vergunning te krijgen in het geval van streng beschermde soorten zal de initiatiefnemer moeten aantonen dat er geen alternatief is en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Natuurbeschermingswet

Sedert de Natuurschoonwet 1928 zijn gebieden aangewezen ter bescherming van de daar aanwezige natuur. Recentelijk zijn als uitvloeisel van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zogenaamde Speciale Beschermingszones (SBZ) onderscheiden. Deze gebieden vormen samen het Nederlandse deel van Natura 2000, het Europese netwerk van natuurgebieden. De Europese richtlijnen bepalen dat van elk project of plan dat niet direct verband houdt of nodig is voor het beheer van een SBZ, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied een 'passende' beoordeling moet worden gemaakt rekening houdend met de instandhoudingsdoelstelling van het hele gebied. Het is de gewoonte om voorafgaand aan deze uitgebreide beoordeling te onderzoeken of er met betrekking tot het initiatief überhaupt broed-

en wintervogels, andere planten-, diersoorten en habitattypen, waarvoor de SBZ is bedoeld in het geding zijn. Dit verslag is de weergave van een dergelijk verkennend onderzoek ook wel quick scan of voortoets genoemd. Een dergelijke voortoets wordt ook uitgevoerd voor projecten, die buiten de eigenlijke begrenzing liggen, maar wier effecten zich mogelijk wel doen gelden op de verderop gelegen natuurwaarden ('externe werking').

N.b. De Europese richtlijnen en de bescherming van de speciale beschermingszones zijn opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Deze is sedert oktober 2005 van kracht. Plannen, die van invloed zijn op de natuurlijke gesteldheid van een beschermd natuurmonument zijn vergunningplichtig. Ook de oude beschermde gebieden vallen onder dit nieuwe regiem.

EHS of NNN

Inmiddels is ook de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland (EHS) zo goed als afgerond. Na de herijking in 2011 en de naamsverandering in 2014 in Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt het in de bedoeling alle begrensde kavels voor 2027 te verwerven en in te richten en te beheren als beschermd natuurgebied. De verwerving gebeurt vooralsnog op vrijwillige basis. Voor gebieden in de EHS geldt het nee, tenzij...principe. Ingrepen hierin kunnen alleen doorgang vinden, als er geen alternatieven zijn en het initiatief van groot openbaar belang is. Het nee, tenzij-beleid is een getrapte benadering. De basis voor deze stappenbenadering is een goede beschrijving van de in het gebied voorkomende wezenlijke kenmerken en waarden. Uit onderzoek moet vervolgens blijken of deze wezenlijke waarden en kenmerken significante schade ondervinden door de ingreep.

Het plangebied is geen onderdeel van Natura 2000 of de ecologische hoofdstructuur van Nederland (EHS). De dichtstbijzijnde beschermde natuur zijn de Schoolsteebosjes, beschermd natuurmonument, op meer dan 1 km in zuidelijke richting. Het dichtstbijzijnde natuurgebied onderdeel van de EHS (of NNN) zijn de landgoederen Heiligenberg en Lockhorst en de natte ecologische verbindingszone (evz) van de Heiligenbergerbeek en het Valleikanaal op 1 km afstand in respectievelijk westelijke en noordelijke richting (zie figuur 2).

figuur 2: Situering plangebied (rood) in relatie tot beschermd natuurgebied (oranje) en EHS (groen)¹

¹ <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/default.aspx?main=gebieden>

Probleemstelling

In deze notitie wordt onderzocht in hoeverre de nieuwbouw en het nieuwe (woon)gebruik in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de F&f-wet en of er diensgevolge ontheffing (ex artikel 75 van de F&f-wet) van de verbodsbepalingen of een Vvgb (volgens de WABO) voor de omgevingsvergunning (handelingen met gevolgen voor beschermde planten en dieren) moet worden aangevraagd. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet (2005) en (voor de EHS) aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening (2013) is niet relevant, omdat het dichtstbijzijnde beschermd natuurmonument respectievelijk bestaande natuur en evz binnen de begrenzing van de EHS of NNN op meer dan 1,5 en 1 km afstand liggen.

2 Methode

Op 4 juni 2015 is het terrein bezocht om alle beschermde planten en dieren, die het plangebied en directe omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren. Daarnaast is in de literatuur en via internet gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere soorten in de (wijde) omgeving.

3 Gebiedsbeschrijving

De woning ligt aan de Burgemeester de Beaufortweg, oude Heiligenbergerweg. Deze verbond het dorp Hamersveld met Amersfoort. Hamersveld was een bebouwingslint op de dekzandrug van de Horsterweg. Hier werd eind negentiende eeuw het gemeentehuis van Hamersveld en de burgemeesterswoning met koetshuis gebouwd. Begin twintigste eeuw brandde de woning af. Deze is toen direct herbouwd.

Nog voor de Tweede wereldoorlog kwam het huis in gebruik als dokterswoning. Dokter Lantink was de laatste dokter die hier gevestigd was (tot 1990). Inmiddels staat het huis al jaren leeg, is het koetshuis gesloopt en de tuin verwilderd.

De verwilderde tuin wordt gedomineerd door een meer dan 1 m dik exemplaar Paardenkastanje van ongeveer 100 jaar oud. Deze is in goede conditie en staat op de gemeentelijk bomenlijst als monumentaal gekwalificeerd. De andere bomen zijn jonger en vaak in slechte conditie. Het betreft o.a. Moerascipres, Gewone en Smalbladige es, Ruwe berk, Katsuraboom, Treurwilg, Boswilg, Japanse sierkers, Kerspruim, Pruikenboom, Appel. Deze bomen staan vooral in een strook aan de noordzijde. Aan de zuidzijde staat een haag van Taxus. Daarnaast staan er verspreid nog diverse sierheesters zoals Hazelaar, Rhododendron, Camelia, Spirea, Magnolia, Hulst.

Het gras en de borders zijn uitgegroeid en worden steeds meer gedomineerd door wilde planten.

Klein Hamersveld voorzijde

en oostzijde

4 Flora en fauna

Flora en vegetatie

In het voormalig gazon, de heesterborder en langs en onder de bomen staat een vegetatie die te typeren is als de Zevenblad-associatie (33Aa5). Deze is tamelijk soortenrijk (> 20 soorten). Naast de naamgevende soort zijn Bergbastaardwederik, Bosveldkers, Boswilg, Braam, Damastbloem, Fluitekruid, Gewone vlier, Grote brandnetel, Heermoes, Hondsdraf, IJle zegge, Hop, Hulst, Kropaar, Overblijvende ossetong, Reuzenbalsamien, Reuzenberenklauw, Ridderzuring, Ruige zegge, Ruw beemdgras, Schijnaardbei, Schijnpapaver, Speenkruid, Stinkende gouwe, Vingerhoedskruid, Vrouwtjesvaren, Wilde hyacinth, Wilde kamperfoelie karakteristiek.

Mantel-/zoomvegetatie met Zevenblad, Grote brandnetel, Pitrus

Hangende zegge, Ridderzuring, Overblijvende ossetong

Er zijn in het plangebied zelf geen wettelijk beschermde plantensoorten in de zin van de Flora- en Faunawet aangetroffen.

In het plangebied komt 1 rode-lijstsoort voor, t.w. Hangende zegge. Rode-lijstsoorten zijn soorten, waarvan het voorkomen in Nederland achteruitgaat. Hun voortbestaan is bedreigd. Deze hebben daarom een natuurwaarde van nationaal niveau. De betreffende plant is hier echter adventief (= ooit door mensen als zaad of stek ingebracht).

Er komt verder 1 soort van de oranje lijst van in de provincie Utrecht bedreigde plantensoorten voor, t.w. Wilde hyacinth (categorie gevoelig). Zijn aanwezigheid is van provinciaal belang. Ook deze soort is waarschijnlijk ooit als tuintplant ingebracht.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogelsoorten gehoord of gezien: Houtduif, Huismus, Kauw, Koolmees, Merel, Roodborst, Tijftjaf, Turkse tortel, Vink. Met uitzondering van Huismus broeden deze soorten ook in het plangebied of in de bomen in de directe omgeving. Huismus broedt wel onder de dakpannen bij de burens (nummers 55-59) en gebruikt het plangebied om te foerageren.

Broedvogels van het plangebied zijn m.u.v. Kauw struik- en boombewonende soorten. Kauw heeft een nest in de schoorsteen aan de voorzijde. Alle vogels zijn op het nest met eieren of jongen streng beschermd. Van Huismus (categorie 2) en Koolmees (categorie 5) zijn de nesten zelfs jaarrond beschermd. Overigens wordt van categorie 5-soorten verondersteld, dat exemplaren weliswaar vaak terugkeren naar het oude nest, maar dat ze ook over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Zoogdieren

Er zijn in het plangebied zelf alleen sporen van Egel gezien. Deze soort is algemeen beschermd (tabel 1).

Er zijn van de ruime omgeving van het plangebied, t.w. het stedelijk gebied van Leusden, over de laatste 10 jaar waarnemingen van Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis gedaan².

Vleermuizen zijn streng beschermd (categorie 3).

Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger zijn gebouwbezonend. Ze hebben kraamkolonies op zolders, in spouwmuurs en achter boeiborden. Ze verblijven soms tijdelijk achter luiken en onder scheef liggende pannen. Omdat de oude woning blijft staan is geen uitputtend onderzoek naar hun aanwezigheid gedaan. Rosse vleermuis is boombewonend. De (te kappen) bomen in het plangebied en langs de Burgemeester de Beaufortweg zijn m.u.v. de Paardenkastanje relatief jong en hebben nauwelijks gaten en holtes. Deze kleine inrotgaten en groeven in de schors bieden hoogstens aan een individueel exemplaar (tijdelijke) verblijfplaats. De Paardenkastanje vertoont op het oog van benedenaf ook alleen maar ondiepe holtes. Het plangebied is waarschijnlijk wel (belangrijk) foerageergebied.

Andere beschermde (tabel 2) soorten in de bebouwde kom van Leusden zijn Steenmarter en Rode eekhoorn. Hiervan zijn geen sporen in het plangebied aangetroffen.

² www.waarneming.nl

Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied is d.d. 4 juni 2015 alleen Bruine kikker waargenomen.

Bruine kikker is algemeen beschermd (tabel 1).

De streng beschermde (tabel 3) Ringslang is bekend van de landgoederen Lockhorst en Heiligenberg.

Incidenteel wordt de soort waargenomen tot in de bebouwde kom van Leusden. Het plangebied is ongeschikt als leefgebied van deze soort. De Groene Zoom is ter hoogte van het plangebied de oostelijke grens van deze populatie³.

Ongewervelde dieren

D.d. 4 juni 2015 waargenomen invertebratae zijn de dagvlinders Klein koolwitje en Bont zandoogje en de miersoort Zwartbruine wegmier.

In de omgeving van het plangebied, het waarnemingsgebied Leusden (zie www.waarneming.nl), komen voor zover bekend geen beschermde ongewervelde diersoorten voor.

Conclusie

Het plangebied heeft weinig natuurwaarde. De verwilderde tuin is groeiplaats van een tweetal bedreigde plantensoorten, t.w. Hangende zegge en Wilde hyacinth. Deze zijn overigens wel adventief, maar kunnen zich wel handhaven. Verder broeden er in de beplanting enkele algemene bossoorten als Koolmees, Tjiftjaf en Vink.

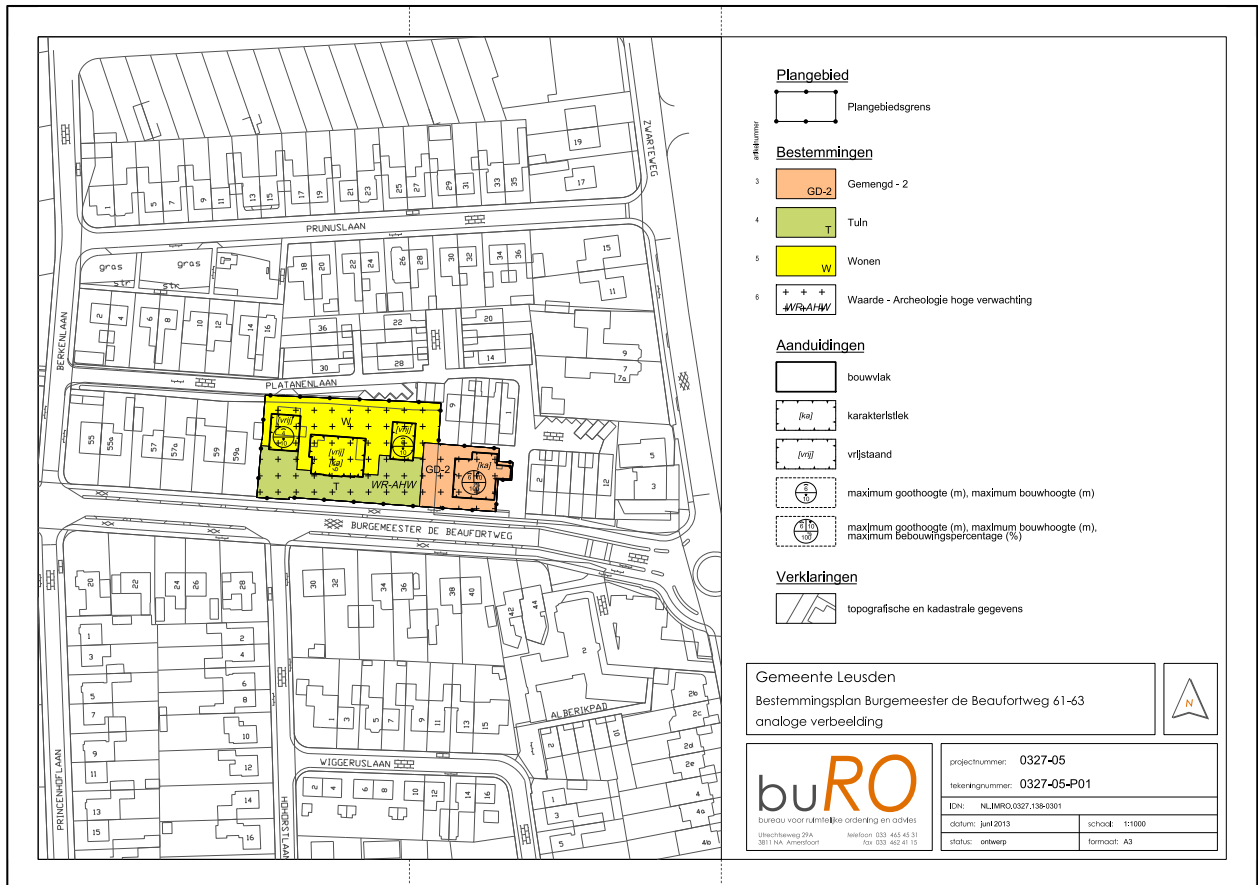
Er zijn in het plangebied geen verblijfplaatsen van (tabel 2 en 3) beschermde soorten of jaarrond (categorie 1-4) beschermde nesten vastgesteld.

5 Ingreep

Initiatief

De ruimtelijke ingreep betreft de oprichting van twee vrijstaande woningen en de herinrichting van de buitenruimte. De woningen hebben 1 of 2 verdiepingen en staan aan weerszijden van de bestaande woning iets meer naar achteren op het perceel. Auto's worden op het perceel zelf geparkeerd (3 plaatsen ?). De verdere inrichting van de buitenruimte is nog onbepaald (zie figuur 3), maar zal aan de voorzijde een groen karakter hebben.

³ Heijkers, D. e.a., 2004: Actieplan Kamsalamander en Ringslang Gelderse vallei en Eemvallei; Natuurbalans – Limes Divergens bv, Nijmegen / Bureau Viridis, Culemborg.

figuur 3: ontwerp-bestemmingsplankaart Burgemeester de Beaufortweg 61-63 (buRO, 2013)

Effecten

De belangrijkste ecologische gevolgen van het initiatief hangen samen met het opruimen van bomen en struiken (1), het grondverzet (2), de nieuwbouw (3), de herinrichting van de buitenruimte (4) en de intensivering van het woongebruik (3 i.p.v. 1) (5).

- Ad 1) In de te verwijderen bomen en struiken nestelen in het voorjaar vogels. De beplanting en het half ingestorte tuinschuurtje (met merelnest) moet daarom buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) worden weggehaald of in het broedseizoen eerst gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nestelende vogels.
Verder verdwijnt er een representatieve zoomvegetatie. Deze herbergt geen beschermde soorten. Verder verdwijnt er foerageergelegenheid voor vleermuizen. Dit effect is gering en heeft geen gevolgen voor de instandhouding van de respectievelijke populaties op lokaal niveau. Ook hierbij worden geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden.
- Ad 2) Bij het grondverzet voor het bouwrijp maken van de wonigbouwlocatie en de inrichting van de buitenruimte worden voor zover waarneembaar alleen algemeen (table 1) beschermde diersoorten, t.w. Egel en Bruine kikker verstoord of gedood.
- Ad 3) Tijdens de bouw treedt door lawaai, bouwlampen en het verspreiden van vervuilde stoffen verstoring van de natuur in de omgeving op. De omvang hiervan is beperkt en reikt niet tot de beschermde natuurgebieden in de omgeving.
- Ad 4) De heringerichte buitenruimte rond de gebouwen zal een groen karakter hebben. Aangenomen wordt dat de monumentale Paardenkastanjeen en een enkel nog goed exemplaar Gewone es aan de noordrand blijven staan.
- Ad 5) De intensivering van het woongebruik (3 i.p.v. 1) heeft een toename van de totale hoeveelheid verstoring door licht, geluid en (auto-)bewegingen tot gevolg. In de stedelijke omgeving van

Leusden, het centrum in het bijzonder, heeft dat nauwelijks betekenis. Verstoringsgevoelige soorten komen hier niet (meer) voor.

Bovengenoemde gevolgen worden hieronder alleen aan de Flora- en faunawet getoetst. Omdat de dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden ver weg liggen, de ingreep klein is en het nieuwe gebruik weinig uitstraling heeft, hoeft het initiatief niet getoetst te worden aan de bepalingen in de Natuurbeschermingswet of de Provinciale Ruimtelijke Verordening Utrecht (2013).

Flora –en faunawet

Als aan de hierboven genoemde randvoorwaarden wordt voldaan, worden er door de ingreep niet aantoonbaar verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Deze randvoorwaarden worden hieronder nog een keer samengevat.

6 Conclusie

De nieuwbouw van de twee woningen en de herinrichting van de buitenruimte (inclusief het weghalen van meer dan 80% van de beplanting) hebben geen ingrijpende ecologische gevolgen.

Er zullen bij de werkzaamheden geen algemene verbodsbepalingen (artikel 8 t.m.13) van de Flora- en faunawet worden overtreden, als aan onderstaande voorwaarde wordt voldaan:

- De beplanting (bomen en struiken) wordt buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) verwijderd. De monumentale Paardenkastanje en een enkele Gewone es aan de noordrand blijven staan.

Verder wordt aanbevolen:

- Voorafgaand aan het opruimen van de beplanting en het grondverzet algemeen beschermde soorten als Bruine kikker en Egel weg te vangen en elders in de directe omgeving uit te zetten (zorgplicht !).
- Bij de eventuele nieuwe aanplant inheemse soorten te gebruiken;
- Terughoudend te zijn met buitenverlichting, buitenlampen zo laag mogelijk op te hangen en/of uitstralend licht naar boven af te schermen.